

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นในจังหวัด เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานแห่งความจงรักภักดีของปวงชนชาวไทยที่มีต่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ผู้ทรงมีพระคุณอันประเสริฐต่อจังหวัดเชียงราย และประชาชนผู้ด้อยโอกาส และยิ่งมุ่งหมายให้เกิดสถาบันระดับอุดมศึกษาขึ้นเพื่อสร้างเสริมความเจริญเติบโตทางสังคมและเขตภาคเหนือตอนบน รวมทั้งมุ่งเน้นให้มีสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่จะเป็นศูนย์กลางการพัฒนาความรู้ของกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน

เพื่อตอบสนองเจตนารมย์ดังกล่าว รัฐบาลมีมติให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดเชียงราย โดยมอบหมายให้ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงขึ้นในที่สุด ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงขึ้นดังปรากฏในหนังสือราชกิจจานุเบกษา วันที่ 25 กันยายน 2541 โดยให้มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีใ้ส่วนราชการ

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงมีที่ตั้งอยู่บริเวณ ดอยแม่ม อ.เมืองเชียงราย บนพื้นที่ ประมาณ 5,000 ไร่ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ตำบลจอมหมอกแก้ว อ.แม่ลาว จ.เชียงราย ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 2,500 ไร่ ที่ดินทั้งหมดนี้ทางจังหวัดเชียงราย ได้ให้ความร่วมมือในการจัดหา โดยพี่น้องประชาชนชาวจังหวัดเชียงราย ได้พร้อมใจกันร่วมบริจาคที่ดินเพื่อการจัดตั้งมหาวิทยาลัยด้วยและในปีพุทธศักราช 2541 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงได้รับพระราชทานที่ดินจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บริเวณไร่มอนดินแดง อ.แม่สรวย จ.เชียงราย อีกประมาณ 700 ไร่

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงได้รับการสถาปนาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ตั้งนี้เพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงที่จะสืบสานพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศที่จะผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เป็นแหล่งค้นคว้า วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ของชาติ ตอบสนองความต้องการ การศึกษาระดับสูงของประชาชนในภาคเหนือตอนบน เป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศในอนุภาคลุ่มน้ำโขงและเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ

มหาวิทยาลัยได้อัญเชิญพระนามาภิไธยของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มาประดับไว้ในตราสัญลักษณ์ เพื่อความเป็นสิริมงคลและเป็นเครื่องหมายแห่งความจงรักภักดีของประชาชน บุคลากรและนักศึกษา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นพระราชชนนีของพระมหากษัตริย์สองพระองค์ รัชกาลที่ 8 และรัชกาลที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จึงได้รับรางวัลเลข 8 และเลข 9 ไว้ในตราสัญลักษณ์และได้อัญเชิญฉัตร 7 ชั้นมาประกอบเป็นยอด เพื่อให้สมเด็จพระเกียรติดอกไม้ ใบไม้ หมายถึง ความมุ่งมั่นของมหาวิทยาลัยที่จะพัฒนาและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของปวงชนอย่างต่อเนื่อง สีประจำของมหาวิทยาลัย คือ สีแดงและสีทอง ดอกไม้ประจำมหาวิทยาลัย คือ ดอกหอมณฑล (ลำดวน)

ทั้งนี้ เป็นแหล่งสืบสานพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่จะปลูกป่า สร้างคนด้วยการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส ด้วยการให้การศึกษาระดับสูงและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งดำรงไว้ซึ่งประเพณีและศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชาติพันธุ์ต่างๆ ในเขตภาคเหนือและอนุภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน

วิสัยทัศน์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงจะเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระดับสากล มีความเป็นเลิศในศิลปวิทยาการสาขาต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศและภูมิภาค รวมทั้งเป็นแหล่งสร้างเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ควบคู่กันไปกับการนำองค์ความรู้ในมหาวิทยาลัย ออกไปสู่การประยุกต์ใช้ในสังคมและภาคธุรกิจอุตสาหกรรมของประเทศ ภายใต้กรอบความร่วมมือที่แน่นแฟ้นกับองค์การภายนอกในทุกสาขา ในขณะที่เดียวกันก็จะมุ่งเน้นการศึกษาและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นชาติสืบไป

ซึ่งกิจกรรมในโอกาสครบ 6 ปี วันศุกร์ที่ 24 กันยายน 2547 พิธีวางศิลาฤกษ์อาคารหอพักนักศึกษานานาชาติและอาคารหอพักนักศึกษาภาษาจีน จำนวน 3 หลัง ณ บริเวณศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง งานเลี้ยงรับรองและรายงานประชาชนเนื่องในการสถาปนามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงครบรอบและการนำเสนอ มัลติมีเดียชุด "6 ปี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง บนเส้นทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา ณ อาคารโรงพยาบาลและกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 6 ปี วันเสาร์ที่ 25 กันยายน 2547 พิธีสงฆ์เนื่องในการสถาปนามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงครบรอบ 6 ปี หอประชุมสมเด็จพระย่า (C4) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง